

פרק 9 - תשתית

מקורות והגדרות

לוחות 1, 4-5, 9: ע'//תאגיד המים, הביוב והתיעול

- **אספקת מים** - סה"כ כמות המים שנקנתה מ"מקורות" ושהופקה במכוני המים העירוניים. מונח נרדף לאספקת מים הוא "תקבולי מים".
- **צריכת מים** - הצריכה בפועל - דהיינו, סה"כ כמות המים לחיוב לכל סוגי הצרכנים.
- **פחת** - כמות המים המחושבת כהפרש בין אספקת המים (תקבולי מים) לבין צריכת המים בפועל.
- **מד מים משני** - מכשיר המודד את כמות המים המסופקת ליחידת דיור אחת, דירה או עסק בבתיים עם שתי יחידות דיור ויותר.
- **מד מים כללי** - מכשיר המודד במרוכז את כל כמות המים המסופקת לבית בו מותקנים מדי מים דירתיים. המכשיר מודד את הצריכה הנמדדת במדי המים הדירתיים וכן את הצריכה המשותפת של כל יחידות הדיור במקום.
- **מד מים נפרד** - מכשיר המודד את כל הכמות המים המסופקת לבית, או למתקנים כגון למגרש משחקים, איי תנועה וכדומה.

הנתונים בלוחות המתייחסים לביוב אינם כוללים את הרשת של "אגוד ערים איזור דן".
עמידות צינורות המים והביוב מבוטאת ע"י ערך הנקרא PVA (PIPE VULNERABILITY ASSESSMENT).
האינדקס נע בין 0 ל-100 (0=גרוע מאד, 100=מצוין).

לוח 2: ע'//המרכז למחקר כלכלי וחברתי ותאגיד המים, הביוב והתיעול

לוח 3: משרד החקלאות, נציבות המים

לוחות 6-8: ע'//אגף דרכים ומאור

עד שנת 2004 הנתונים בלוחות 6-8 התבססו על דוחות שנתיים של הסקר שהוכן על-ידי חברת יריב, הנדסה אזרחית - "מערכת ניהול אחזקת מיסעות בעיר תל-אביב-יפו". החל בשנת 2004 שונה אופי העבודה. איסוף הנתונים נעשה ע"י חברות חיצוניות - גלעד שלוש, יעוץ הנדסה אזרחית ופרופ' אילן ישי, חברת תשתיות תחבורתיות. עתה, ניתוח הנתונים נעשה על-ידי אגף דרכים ומאור, וזאת בעזרת מערכת ניהול מיסעות חדשה. כתוצאה מהשינוי, אם בעבר נערך סקר חלקי (25% מכלל הכבישים), החל ב-2004 בוצע סקר הנדסי בכל רשת המיסעות העירוניות. בשנת 2007 לא נערך סקר "מערכת ניהול אחזקת מיסעות בעיר ת"א-יפו".

בשנת 2006 נמצא ש-121 ק"מ הינם דו-מסלוליים. כל מסלול חושב בנפרד, מכיוון שברחובות דו-מסלוליים כל מסלול מטופל בנפרד.

בלוחות 7-8, שויך אזור סטטיסטי 745 לרובע 8. רחובות עורקיים (דהיינו, רחובות אשר חוצים את העיר לאורך או לרוחב ומובילים תנועה בין אזורים שונים שלה, כמו דרך נמיר) הוגדרו כקבוצה בפני עצמה ולא שויכו לאחד מ-9 רובעי העיר. בלוחות 6-8-9 לא נכלל הכביש המהיר של נתיבי איילון, שחוצה את העיר בתוואי של נחל איילון.

איכות הכבישים מבוטאת ע"י אינדקס של מצב המיסעה (PAVEMENT CONDITION INDEX = PCI).
האינדקס נע בין 0 ל-100 (0=גרוע מאד, 100=מצוין). במהלך 2007, לראשונה, נערך סקר הנדסי למצב

המדרכות בעיר, הנמדד באמצעות "אינדקס מצב המדרכות" - SCI (האינדקס נע בין 0 ל-100 =0 גרוע מאד, 100=מצוין).

לוחות 10-11: ע' /אגף שיפור פני העיר

הנטיעות העירוניות סווגו מחדש ובעקבות זה, שונה סיווגן של חלק מהיחידות. כך, למשל, חלק מהגינות סווגו מחדש כמגרשי משחקים, לכן יש לקחת זאת בחשבון בהשוואה לשנים קודמות.

לוחות 12-14: חברת החשמל לישראל - דין וחשבון סטטיסטי, 2007

תיאור והסבר

1. מים

כמות המים שסופקה לעירייה הסתכמה בשנת 2007 ב-48.8 מיליון מ"ק בהשוואה ל-47.9 מיליון מ"ק ב-2006 ול-46.1 מיליון מ"ק ב-2005 (לוח 9.1).

כמו בשנים קודמות, גם ב-2007, חלק ניכר מאספקת המים העירונית באה מ"מקורות" - 92%; היתר - 8% - סופקו על-ידי מכוני המים העירוניים. יחד עם זאת, יש לציין שאחוז המים שסופקו על-ידי מכוני המים בשנים 1999-2007 גבוה יחסית בהשוואה לשנים קודמות וזאת עקב מדיניות של שאיבה מוגברת מבארות המים העירוניים החל מיוני 1999 (לוח 9.1).

השוואת צריכת המים בין 2007 לבין 2006 מראה על עלייה משמעותית של כ-7% בצריכת המים, זאת בהמשך לעלייה של 3% בצריכת המים בין 2006 ל-2005. ב-2007 העלייה בצריכת המים הייתה בתעשייה, בתי מלון, עסקים וכו' (10.1%) במגורים וגינון (6.5%), בגינון עירוני וציבורי (9.7%), ובצרכנים עירוניים הכוללים גופים עירוניים ואת אגף שיפור פני העיר (5.0%).

התפלגות צריכת המים העירונית בשנת 2007, לפי ייעוד (ללא: תעשייה בהקצבה, אספקת מים ללא מדידה ואספקה לאחרים) הייתה כדלהלן: כ-62% למגורים, כ-19% לתעשייה, עסקים ובתי מלון, כ-9% לגינון עירוני וציבורי, כ-5% למוסדות חינוך וציבור והיתר - כ-4%. (לוח 9.2). יש לציין, כי צריכת המים בלוח 9.2 אינה כוללת צריכה ללא מדידה המוערכת בכ-2 מיליון מ"ק.

60% מסה"כ צריכת המים בעיר ב-2006 נצרכה על-ידי יחידות המגורים. האחוז המקביל לגבי עיריות בישראל הוא 70%. הצריכה השנתית לנפש במגורים בתל-אביב-יפו בשנת 2006 הייתה 68.5 מ"ק, והיא גבוהה ב-14% מזו שבישראל (60.0 מ"ק לנפש) (לוח 9.3). גם בשנים קודמות, הנתון העירוני הנדון היה גבוה מהנתון הארצי. יש לכך הסברים אחדים: ראשית, בעיר חיים אלפי עובדים זרים שאינם נמנים במניין תושבי העיר ולכן צריכת המים שלהם נזקפת לצריכה של תושבי העיר, דבר שמגדיל את צריכת המים לנפש. שנית, גודל משק הבית הוא גורם חשוב המשפיע על צריכת המים לנפש: הצריכה לנפש במשקי בית קטנים היא יותר גדולה מזו שבמשקי בית גדולים. משקי הבית בת"א-יפו קטנים מאלה שבישראל ולכן צריכת המים בה לנפש גדולה יחסית. בנוסף, אוכלוסייה מבוגרת צורכת יותר מים מאשר אוכלוסייה צעירה. האוכלוסייה בעיר יותר מבוגרת מזו שבישראל, דבר זה תורם גם הוא להגדלת צריכת המים לנפש בעיר.

בשנת 2007 נבדקה כל מערכת צינורות המים לאור פרמטרים של טיב והוקצה ערך עמידות בשם PVA (PIPE VULNERABILITY ASSESSMENT) לכל קטע צנרת בעיר. באופן כללי, מצבה של צנרת המים טוב - ה-PVA הממוצע עומד על 81. האינדקס נע בין 0 ל-100 (0=גרוע מאד, 100=מצוין).

מחיר המים לצריכה ביתית משתנה על פי כמות הצריכה. מחיר המים ל-16 המ"ק הראשונים הנצרכים על-ידי יחידת מגורים בחודשיים הוא נמוך (מחיר א'). על מ"ק של צריכה מ-17 מ"ק עד ל-30 מ"ק המחיר הוא בינוני (מחיר ב'), ועל כל מ"ק נוסף החל מ-31 מ"ק המחיר הוא גבוה (מחיר ג'). ב-2007 - 59% מכמות המים לצריכה הביתית (כולל גינון) נמכרה במחיר א', 23% - במחיר ב', ו-19% - במחיר ג'.

2. כבישים ורחובות

אורכה של רשת הכבישים הסלולים בעיר בסוף 2006 הגיע ל-837 ק"מ (מתוכם 121 ק"מ הינם רחובות דו-מסלוליים) והם מתפרסים על שטח של 6,700 דונם, שמהווים כ-13% משטח העיר. אורך הכבישים האספלטטיים הינו 736 ק"מ. הרחוב הממוצע של הכבישים הוא 8.0 מטר, עלייה של 4% בהשוואה לרחוב הממוצע של הכבישים בשנת 2000 (7.7 מטר) (לוח 9.6).

במסגרת סקר הדרכים בעיר נמדדו התכונות הגיאוגרפיות שלהם, כמו אורך ושטח וגם ניתנה הערכה לאיכותם באמצעות "אינדקס מצב המיסעה" (האינדקס נע בין 0 ל-100, ממוך לגבוה). בין השנים 1990 ל-1998 הידרדרה רמת איכותם של הכבישים ברשת העירונית ממצב המוגדר כטוב (PCI=74), למצב המוגדר כגרוע (PCI=51). לעומת זאת, בשנים 1999-2004 נרשמה מגמה רצופה של שיפור באיכות המיסעות (מציון 56 בשנת 1999 - רמה המוגדרת כרמת שירות "בינונית" עד לרמה של 78 המוגדרת כ"טובה" בשנת 2004). בשנת 2006 הייתה ירידה במדד ה-PCI לערך של 75 (עדיין מצב טוב). אולם, יש לזכור כי עד 2004 נערך סקר חלקי ב-25% מכלל הכבישים ובו נקבע מדד ה-PCI ורק החל ב-2004 נערך סקר הנדסי בכל רשת המיסעות העירוניות.

ב-2006 63% מכלל הכבישים מאספלט היו במצב טוב עד טוב מאוד, לעומת 66% בשנה הקודמת (ערכי PCI 70 עד 100), 11% - במצב בינוני, לעומת 13% בשנת 2005, 11% - במצב גרוע, בדומה לשנת 2005 והיתר 15% - במצב נכשל, לעומת 10% בשנת 2005 (ערכים נמוכים מ-40). באופן כללי, בשנת 2006 חלה ירידה במדד איכות המיסעה בכל אזורי העיר בהשוואה לשנת 2005. הירידה הניכרת ביותר הינה ברבעים 2 ו-9 בהם חלה ירידה בשיעור של 4 נקודות PCI. על-פי הנתונים, איכות הכבישים בצפון העיר ובמרכזה "בינונית-טובה" וציוני ה-PCI נעים בין 69 ל-79, ואילו בדרום העיר ברבעים 7 ו-8 המצב פחות טוב יחסית ומוגדר כ"בינוני" כאשר הציונים בו הם 65 ו-67, בהתאמה. מצב הרחובות העורקיים הוא טוב - 81 (לוח 9.8).

בשנת 2007 לא נערך סקר דרכים לקביעת מדד ה-PCI. עם זאת, במהלך 2007 נערך סקר הנדסי למצב המדרכות בעיר, הנמדד באמצעות "אינדקס מצב המדרכות" - SCI (האינדקס נע בין 0 ל-100, ממוך לגבוה). מצב המדרכות בעיר ב-2007 מוגדר כ"בינוני" (SCI=63).

3. רשת התיעול והביוב

רשת צינורות התיעול העירונית הקיפה בסוף שנת 2007 כ-227 ק"מ צינורות, בהשוואה ל-221 ק"מ ב-2006 ול-216 ק"מ ב-2005 (לוח 9.9). התוספת השנתית ברשת התיעול בשנת 2007 הייתה 6 ק"מ, לעומת 5 ק"מ בשנת 2006.

מערכת הביוב בעיר ברובה גרוויטציונית; בחלקים מן העיר, מוזרם הביוב באמצעות 6 מכוני ביוב. 14 תחנות מטפלות בשאיבת מי קיץ במטרה למנוע זרימת ביוב לים ולנחלים. מערכת הביוב העירונית מחוברת למערכת של איגוד ערים דן לביוב ב-77 חיבורים גרוויטציוניים. בשנת 2007, נבדקה כל מערכת צינורות הביוב לאור פרמטרים של טיב והוקצה ערך עמידות בשם PVA (PIPE VULNERABILITY ASSESSMENT) לכל קטע צנרת בעיר. באופן כללי, מצבה של צנרת הביוב בינוני - ה-PVA הממוצע עומד על 43.

18% מצינורות התיעול הם בקוטר עד 16 אינץ', כ-53% - בין 18 ל-36 אינץ', כ-18% - 38 אינץ' ומעלה, וכ-12% מהצינורות יצוקים במקום.

רשת צינורות הביוב העירונית כללה בסוף 2007 כ-593 ק"מ, כמו בשנת 2006. בשנת 2007 נוספו צינורות ביוב באורך 0.3 ק"מ, בהשוואה ל-2006. כ-80% מצינורות הביוב הם בקוטר עד 10 אינץ', כ-17% - בין 11-20 אינץ', כ-3% - בין 21-40 אינץ' וכ-1% בקוטר 41 אינץ' ומעלה. בסוף 2007 השטח המבויב עמד על 34,050 דונם.

4. תאורה

מצבת הפנסים בעיר כוללת את הפנסים ברחובות וכן את אלה שבגנים ובחורשות ומספרם בסוף 2007 עמד על כ- 63,300 (62,800 ב-2006); מזה 25% כספית, 37% - נתרן לחץ גבוה, 8% מטל-הלייד, 16% - פנסי ליבון, 4% נורות פלואורסצנט ו-1% - אחר. בסה"כ בעשור האחרון הייתה עלייה של 33% במצבת הפנסים בעיר (1997-2007). 60% מהפנסים דולקים מרדת החשיכה עד עלות השחר, בעיקר במקומות שיש בהם תנועה רבה.

ב-2007 צריכת החשמל של תאורת הרחוב הגיעה ל-38 מיליון קוט"ש, כמו בשנת 2006. זוהי ירידה בהשוואה לשנים קודמות: 39 מיליון קוט"ש בשנת 2005 ו-42 מיליון קוט"ש ב-2004. הירידה בצריכת חשמל לצורכי תאורה בשנים האחרונות מוסברת בכך, שהאחריות על התאורה בדרך נתיבי איילון עברה לחברת נתיבי איילון וגם משום שהוחלט על מדיניות חסכון בתחום התאורה. הירידה מוסברת גם בשל הקמת מרכז בקרה לתאורת רחובות. תאורת הרחוב מהווה כ-1.1% מסה"כ צריכת החשמל בעיר. כבכל שנה, הפעילה מחלקת המאור תאורה קישוטית לחגים, לחגיגות ולאירועים שונים.

5. שיקום תשתיות ושיפור התחזוקה

משנת 1999 העירייה החלה בביצוע תוכנית חומש של פרויקט שיקום ושיפור תשתיות (שש"ת). הפעולות בשש"ת נעשות בתחומים הבאים: ריבוד כבישים ותיקון מדרכות, גנים וגינות, תאורת רחוב, ריהוט רחוב, חזות השכונה, תמרור ושילוט ועוד.

תכנון הפרוייקט נעשה בשיתוף ועדי השכונות הרלוונטיות. בשנים 1999 - 2004 התוכנית בוצעה ב-57 שכונות הפרושות בכל חלקי העיר (צפון, מרכז ודרום), בהוצאה של כ-222 מיליון ש"ח. ברבעון האחרון של שנת 2004 החל סבב שני של פרויקט שש"ת וב-2007 נכללו בפרוייקט 10 שכונות בתקציב כולל של כ-15 מיליון ש"ח.

עבודת מינהל הבינוי והתשתית התמקדה ב-2007 בנושאים הבאים:

1. שיקום ופיתוח כבישים ומדרכות - במהלך השנה בוצע שיקום של 20 רחובות ברחבי העיר, שכלל הן שיקום של תשתיות תת-קרקעיות והן של תשתיות עליות. שוקמו קטעי כביש בכ-34 רחובות באורך של כ-15 ק"מ. כמו כן, שוקמו 24 קטעים של מדרכות ברחבי העיר, באורך כולל של 15 ק"מ.
2. התוספו 7 קטעים חדשים לרשת שבילי האופניים באורך של 6.6 ק"מ. אורך רשת שבילי האופניים בעיר מסתכם ב-82 ק"מ.
3. מים, ביוב ותיעול - במהלך השנה הוחלפה צנרת מים באורך של כ-13 ק"מ, לעומת 11 ב-2006. כמו כן, הוחלפה צנרת ביוב באורך של 10 ק"מ וצנרת תיעול באורך 5 ק"מ, וזאת בהשוואה ל-14 ק"מ ו-5 ב-2006, בהתאמה.
4. הוחלפו מתקני תאורה בכ-70 מתחמים ברחבי העיר. נמשכה הקמת מערכת בקרת תאורת רחוב. הושלמה בנייתו של מרכז הבקרה הקבוע ושלושים ותשע מרכזיות חוברו ונשלטות ע"י המרכז. המערכת מאפשרת שליטה מרחוק על תפעול אופטימלי של המרכזייה וכתוצאה מכך נוצר חסכון של 15% בצריכת החשמל.
5. בתחום התנועה והנגישות - הותקנו 8 רמזורים חדשים, הותקנו מערכות לדים (לחסכון באנרגיה) ב-38 צמתים בעיר, הוקמו 5 כיכרות תנועה חדשות, הותקנו 230 הנמכות במעברי חצייה (בנוסף ל-240 בשנת 2006) והותקנו 40 פסי האטה חדשים.
6. גשרים - הסתיים פרויקט בניית גשר גלילות מכיוון צפון לדרום (באמצעות חברת נתיבי איילון) וכן נמצאים בהקמה הגשר מכיוון דרום לצפון ומחלף לה גארדיה.
7. בשנת 2007 שוקמו 4 מצוקי חוף.
8. בוצעו עבודות פיתוח שכללו פיתוח תשתיות תת קרקעיות ועליות ב-13 שכונות ומתחמים ברחבי העיר. עבודות אלו מהוות את התשתית לאיכלוס בניינים ובנייני משרדים חדשים בעיר.
9. תחבורה ציבורית - נוספו 3 קווי מוניות חדשים, החל לפעול בעיר קו תיירותי שסובב את כל העיר, נמשכו ההכנות לתחילת בניית ציר הרכבת הקלה (הקו האדום).
10. בינוי ציבורי - נמשכה התוכנית הרב שנתית לביצוע שיפוצים במבני ציבור בעיר. הוקמו 4 כיתות גן חדשות, נבנתה ספרייה בבית ספר אגיאל ביפו, הסתיים שיפוץ בית ספר גבעת התמרים בקרית שלום, נבנו 4 מגרשי ספורט, הוקמו 7 מעליות לנכים ועוד.

6. שטחי הגינון בטיפול העירייה

הנטיעות העירוניות כוללות סוגים שונים של נטיעות (כגון: גנים וחורשות) המטופלות ע"י האגף לשיפור פני העיר בעירייה (הן אינן כוללות את פארק הירקון ואת פארק דרום, גנים במוסדות ציבור ובבניינים של חברות עסקיות, וגינון בבתים פרטיים).

שטחי הגינון בטיפול העירייה השתרעו נכון לאוגוסט 2008 על 5,232 דונם; מזה: 1,838 דונם (35% גנים, 1,453 דונם (28% חורשות, ו-1,941 דונם (37% - פסי ירק, איי תנועה, גינון בחופים ואחר (לוח 9.10). זוהי עלייה של 3% בשטח הטיפול שבאחריות העירייה בהשוואה לשנה קודמת (ב-2007 - 5,086 דונם). שטחי הגינון שבטיפול העירייה מהווים 10.2% מסה"כ שטח העיר: הגנים מהווים 3.6% משטח העיר, החורשות - 2.8% ופסי ירק, איי תנועה, גינון בחופים ואחר - 3.8%. ברבעים 1-2 (צפון העיר) שטחי הגינון שבטיפול העירייה מהווים 10.3% מסה"כ שטח הרבעים, ברבעים 3-6 (הצפון הישן ומרכז העיר) - 8.5%, ברבעים 7-8 (יפו ודרום העיר) - 11.3% וברובע 9 (דרום מזרח העיר) - 11.2%.

מספר העצים בעיר נאמד בכ-122,000. בשנת 2007 ניטעו 3,423 עצים ברחובות, בפסי ירק ובגינות, יותר מבשנה הקודמת בה ניטעו 2,168 עצים. בין השנים 2000-2007 ניטעו כ-33% מכלל העצים בעיר.

פארק הירקון ("גני יהושע"), שאינו נכלל במסגרת הטיפול העירוני, משרת את תושבי תל-אביב-יפו וערי הסביבה, הפוקדים אותו בהמוניהם, במיוחד בשבתות ובחגים. הפארק נוסד ב-1970, וכלל אז 107 דונם. כיום מקיף הפארק כ-3,000 דונם. מבין נקודות המשיכה של הפארק: אמפיתיאטרון וואהל והספורטק (המשתרע על 180 דונם). פעילויות עיקריות שבוצעו בפארק "גני יהושע" במהלך שנת 2007:

1. **גן חללי הטרור** - הוקם גן לזכר 750 חללים אשר נרצחו בפעולות איבה וטרור בתחומי העיר או תושבי העיר שנרצחו בפעולות איבה מחוץ לעיר. הגן ממוקם בסמוך לגן הבנים.
2. **טיילת ירקון מזרח** - נמשך שלב א' בתוכנית האב לפארק הירקון הכולל פיתוח בין גשר מבצע קדש ועד לרחוב הארד בשטח כולל של 120 דונם. הפיתוח כולל מערך שבילים עם הפרדה בין הולכי רגל ורוכבי אופניים, מתחמי משחקים מוצלים, שולחנות פיקניק, מבנה שירותים וחניונים לבאי הפארק. בשלב ב' של הפרוייקט יוכשרו השטחים מרחוב ארד ועד לגבול העיר עם כביש גה/ה. בצד הצפון מערבי של הטיילת הוקם מרכז אופניים.
3. **הקמת 3 גנים לכלבים** - הקמת 3 גינות ברחבי הפארק. הגינות מאפשרות לכלבים לשוטט באופן חופשי באזור מיוחד שגודר ויועד עבורם.
4. **ארועים בגני יהושע** - בשנת 2007 התקיימו בפארק ארועים רבים ומגוונים, להלן הבולטים: שבוע הספר העברי, יריד האוכל השנתי, מופע פילהרמונית בפארק ומופעים נוספים.

פארק מנחם בגין (פארק דרום) נמצא בדרום מזרח העיר. הפארק הוקם בשנת 1987. שטח הפארק הוא כ-1,100 דונם, מתוכם 500 דונם מפותחים ובהם מדשאות, חורשות עצים, מתקני משחקים, ו-2 אגמים שהגדול שבהם מיועד לסקי מים בכבלים. הספורטק (250 דונם) כולל מתקני משחק וספורט מגוונים. בפארק גני יהושע ובפרק מנחם בגין הוצבו 21 מתקני ספורט ונופש פעיל בהם יכולים להשתמש 40 אנשים בו-זמנית. השימוש במתקנים הינו ללא תשלום ולרווחת התושבים לשיפור אורח חיים ולהקניית תרבות הספורט.

גני הטבע (הגן הזואולוגי והגן הבוטני) משתרעים על 40 דונם. בגן הזואולוגי, מצויים כ-150 מינים של חיות בר. בגן בית חולים לחיות בר, המשתרע על שטח של כ-16 דונם. בשנת 2007 שופץ הגן הבוטני והגן הזואולוגי בעלות כוללת של 600,000 ש"ח.

גן הפסגה שביפו העתיקה והגנים הסמוכים אליו (גן גשר-רעמסס, גן החמאם, גן המוזיאון וגן המדרון) משתרעים על כ-35 דונם. גנים אלה מתוחזקים על-ידי החברה לפיתוח יפו העתיקה (חברה עירונית-ממשלתית שהוקמה ב-1960).

בשנת 2009 עתיד להיפתח לציבור פארק מדרון יפו שגודלו 220 דונם. הפארק הוקם לאחר עבודת מיחזור של אתר פסולת שהיה במקום.

רשות נחל הירקון הוקמה בשנת 1988 במטרה לשקם את הירקון ולהכשירו לפעילות קייט ונופש. אפיק הירקון עובר בתחום שבע רשויות ואורכו כ-28 ק"מ. הרשות מונה 18 גופים, ביניהן: משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, קק"ל, רשות הטבע והגנים, גני יהושע, מקורות, איגוד ערים דן (ביוב ואיכות הסביבה), רשות ניקוז הירקון, מינהל מקרקעי ישראל וחברה ממשלתית תיירותית (חמ"ת). הפעולות העיקריות שבוצעו בירקון במהלך השנים בתחום העיר תל-אביב-יפו כוללות: שיקום גדות הנחל (הכולל שיקום בתי גידול, בעיקר לבעלי חיים במים ולציפורים, ומניעת זיהום הנחל) וחסיונות של מקורות זיהום שונים. כמו כן, רשות הנחל פועלת להפסקת הזיהום, הדברת יתושים באמצעים ידיוותיים לסביבה, טיפול בצמחיית גדות, מעורבות בקידום שבילי אופניים, הליכה וספורט,

ומעורבות בנושאים תכנוניים בכל הקשור לירקון ולסביבתו. בשנת 2007 עמד התקציב על כ-24 מיליון ש"ח.

שטח ה"ריאות הירוקות" בעיר (הכולל פארקים, גנים, חורשות, פסי ירק, ועוד) הסתכם ב-9,407 דונם (אוגוסט 2008), שהם כ-18% משטח העיר. בחישוב זה לא כללנו את הגינות הפרטיות, עצים ברחובות וכן שטחים ירוקים במוסדות ציבור ובבניינים של חברות עסקיות, מכיוון שאין עליהם נתונים סטטיסטיים. משנת 1999 ואילך הייתה עלייה משמעותית בשטח ה"ריאות הירוקות" בעיר. בשנת 1999 היו כ-7,700 דונם של שטחים ירוקים ונכון לאוגוסט 2008 שטח זה מסתכם, כאמור, ב-9,407 דונם. דהיינו, ישנה עלייה של כ-22% בשטח ה"ריאות הירוקות" בעיר בהשוואה לשנת 1999.

7. צריכת חשמל

בשנת 2007 הגיעה צריכת החשמל בת"א-יפו לכ-3,745 מיליון קוט"ש ומספר הצרכנים הסתכם ב-226,935 (לוח 9.12). צריכת החשמל הביתית מהווה 33% מסה"כ צריכת החשמל, אך צרכניה מהווים 83% מסה"כ צרכני החשמל בעיר. חלקה של צריכת החשמל המסחרית והציבורית מגיע ל-61% מסה"כ צריכת החשמל בעיר, אך מספר צרכניה מגיע ל-15% מסה"כ הצרכנים. חלקה של צריכת החשמל למטרת תעשייה מגיע ל-5% מסה"כ וצרכניה מהווים 2% מכלל הצרכנים. בעשור האחרון (1997-2007) חלה ירידה של 29% במספר הצרכנים התעשייתיים ושל 19% בצריכה התעשייתית, לעומת זאת חלה עלייה של 14% במספר הצרכנים הביתיים ושל 43% בצריכה הביתית.

צריכת החשמל הביתית בת"א-יפו בשנת 2007 מגיעה ל-8.2% מסה"כ הצריכה הביתית בישראל, ומספר צרכניה מהווים 9.0% מסה"כ הצרכנים בארץ (לוח 9.13). חלקה של הצריכה המסחרית והציבורית בעיר מכלל צריכת החשמל המסחרית והציבורית בכל הארץ מגיע ל-15.4% ומספר צרכניה מהווה 14.1% מהסה"כ הארצי. ניכרת מגמת ירידה במספר הצרכנים ובצריכה התעשייתית ביחס לשאר הצרכנים בעיר. כמו כן, בתחום זה קיימת מגמת ירידה גם ביחס לאחוז הארצי בעשור האחרון. אם ב-1997 הצריכה התעשייתית בעיר היוותה 3.1% מכלל הצריכה התעשייתית בארץ, ב-2007 ירד האחוז ל-1.8%. תמונה דומה עולה בקרב הצרכנים התעשייתיים, ב-1997 מספר הצרכנים התעשייתיים בעיר היווה 20.3% מכלל הצרכנים התעשייתיים בארץ, ואילו ב-2007 ירד האחוז ל-12.4%.

ב-2007 תחנת רדינג בת"א-יפו ייצרה 5.0% מכמות החשמל שייצרה חברת החשמל בישראל. האחוז המקביל בשנת 1997 היה גבוה יותר ועמד על 6.8%. בין השנים 1997 - 2006 חלה ירידה של 22% בייצור החשמל בתחנת הכח רדינג. אולם, בשנת 2007 חלה עלייה של 41% בהשוואה לשנת 2006.